Click Here & Upgrade
Expanded Features
Unlimited Pages
PDF Complete

گفتوگۆی خەیاڵکردی نێوان مارکس و باکونین

وەرگێڕانی لە فارسییەوە: هەژێن

پێشەکی:. لە (03) ی نۆڤەمبەری (1848) دا، کارل هاینریش مارکس «Karl Heinrich Marx» و میخائیل ئەلێکساندۆڤیچ باکونین Mikhaïl Aleksandrovitch «Bakounine» بۆ دواجار لە لەندەن دیداری یەکتریان کرد، دیدار و گفتوگۆی ئەو دووانە لە ماڵی باکونین ڕوویدا. باکونین رابەری ناسراوی ئەنارکیستەکانی ڕوسیە بۆ سەردانێکی کورت هاتبووە لەندەن و «مارکس» یش لەم شارەدا وەك دوورخراوێك ژیانی دەبردەسەر. ئەم دووانە بیست ساڵ بوو کە یەکتریان دەناسی، بەڵام دۆستایەتییان زۆر پتەو نەبوو و دوورەپەرێزانە ڕەفتاریان دەکرد و کێشمەکێش لەسەر رابەرایەتی نێونەتەوەیی کارگەران لە نێوان ئەو دووانەدا هاتبووە گۆڕێ. لایەنگرانی «مارکس» بە زۆری لە باکوور و لایەنگرانی (باکونین) لە باشووری ئەوروپا بوون. لەتەك ئەوەی کە تێڕوانینیان دەربارەی سۆشیالیزم بەتەواوی جیاواز بوو، سەرەرای ئەوەش هەر کامیان ئەویتریان بە پشتیوانەیەکی بەهێز لە خەباتدا دژی سەرمایەداری هەژمار دەکرد. لە هەندێك ڕووەوە ئەو دووانە دوژمنی خوێنی یەکتر بوون، بەڵام لە ڕوانگەی هەردووکیانەوە دیدارەکەیان لە لەندەن سەرکەتوو.

باکونین:. (مارکس) ی خۆشەویست، من تەنیا دەتوانم چایی و توتنت پێشکەش بکەم، بێجگە لەمە، بە ئەفسوسێکی زۆرەوە دەبێت پێتان بڵێم لەم ساتەدا هەژاری بەربینی گرتووە و توانای میوانداری و پەزیراییم زۆر کەمە.

مارکس:. باکونین، من هەمیشە هەژارم و لەبارەی هەژارییەوە شتێك نییە نەیزانم، خراپترین نەهامەتییە.

باکونین:. کۆیلەتی خراپترین نەهامەتییە، نەك هەژاری، فنجانێك چاییت بۆ تێبکەم؟ من هەمیشە چایی دەمکراوە هەیە و خزمەتکارە ئینگیزەکان زۆر میهرەبانن. لە یادمە کاتێك کە لە پادینتن گرین «Paddington Green» دەژیام یەکێك لەم خزمەتکارانە بەنێوی گریس «Grace» لەو هەمەکارانە بوو لە بەیانییەوە تا نیوەشەو بە ئاوی گەرم و شەکرەوە بەردەوام بەپلەکانەکاندا سەروخواری دەکرد.

مارکس:. بەڵێ چینی کارگەر لە بریتانیا ژیانێکی سەخت و دژواریان هەیە و دەبێت یەکەمین دەستە بن، کە شۆڕش بکەن.

باکونین:. دەبوو وابوایە، بەڵام پێتوایە ئەوە ڕوودەدات؟

مارکس:. سەرەنجام ئەوان یا ئاڵمانەکان دەیکەن.

باکونین:. ئاڵمانەکان هەرگیز ڕانەپەڕیوون. پێیان باشترە بمرن، لەوەی شۆڕش بکەن.

مارکس:. ئەوە پرسی خوو و مێنتاڵێتی نەتەوەیی نییە، پرسی گەشەی پیشەسازییە، کە تێیدا کارگەران هۆشیاری چینایەتی بەدەست دێنن.

باکونین:. لە «ئینگلاند» دا هۆشیاری چینایەتی لە ئارادا نییە، خزمەتکارێك کە باسی باشییەکەیم کرد، تەواوی ملکەچ و تێکشکا و بێدەنگ بوو، کە ئەوم ئاوا دەبینی فرە نا ئاسودە دەبووم.

Click Here & Upgrade
Expanded Features
Unlimited Pages
PDF Complete

ماركس: وا دەردەكەوێت كە خۆشت بەهرەكەشیت لێ كردبێـــــــــــــت.

باكونین: لەندەن پڕە لە ڕەنجخۆری و بەهرەكێشی، سەرەرای ئەوەی كە ئەم شارە گەورەیە پڕە لە وێرانە و كۆلانی تاریك، لەتەك ئەوەشدا هێشتاكە كەسێكیان تێدا نییە كە لە بیری سەنگەر گرتندا بێت. بە هەرحاڵ لەندەن جێگەی كەسانی سۆشیالیست نییە.

ماركس. بەلام تەنیا جێگەیەكە كە ئێمە دەگرێتە خۆی. من پانزە ساڵە لێرە دەژیم.

باكونین: بەداخەوە، كە تۆ هیچكات نەهاتی بۆپادنتن گرین بۆ دیدەنیم. لەوێندەرێ نزیكەی دوازدە مانگ مامەوە و دوێنێ كە كارتەكەتم بەدەست گەیشت، كەوتمە بیرم كە زۆر دەمێكە یەكترمان نەدیتووە. ڕاستییەكەی دواجار لەو ڕۆژانەوە كە لە پارس دابڕاین.

ماركس: من ناچار بووم كە لە 1845دا لە پاریس دەرچم.

باكونین: بەڵێ لە یادمە، من تاوەكو 1847 لەوێ مامەوە و ساڵێك پاش دیدارەكەمان لە بەرلین و كەمێك پێش هەڵچوونەكەی درێسدن «Dresden»، كە تێیدا كەوتمە دەستی دوژمن. ئەوان دە ساڵ منیان زیندانی كرد و دواتر ڕاپێچی سیبریا «Siberia» یان كردم، بەلام هەروا كە خۆت دەزانیت لەوێندەرێ هەلاتم و هاتمە لەندەن، ئێستاش لە ئیتالیا سەرپەنایەكم بۆ ژیان هەیە و هەفتەی داهاتوو دەچمە فلورێنس.

ماركس. زۆر باشە، بەلانی كەمەوە تۆ بەردەوام خەریكی گەشتكردنی.

باكونین. ناچارم. من وەكو تۆ شۆڕشگێڕێكی دیار نیم. دەسەلاتدارانی وڵاتانی ئەوروپایی منیان ئاوارە كرد.

ماركس. هەمان دەسەلاتداران منیشیان لە چەندین وڵاتدا وەدەرناوە. سەرەرای ئەوەش هەژاری منی ماڵبەكوڵ كردووە.

باكونین: دەستكورتی لەبارەی منیشەوە هەروایە. من بەردەوام بێپارەم و ناچارم لە دۆستان قەرز بكەم. پێموایە بێجگە لە ڕۆژانی زیندان، بەشێكی بەرچاوی ژیانی خۆم بە قەرزكردن لەم و لەو بەسەر بردووە و هەنووكەش كە تەمەنم پەنجا ساڵە هەرگیز لەبارەی پارەوە بیرم نەكردووەتەوە، چونكە لایەنێكی بورژوازیانەی هەیە.

ماركس: لانیكەم خەرج و باری خێزانت لەسەر شان نییە و لەم بارەوە خۆشبەختیت.

باكونین: لەوانەیە بزانیت كە من لە پۆلۆنیا هاوسەریم كردووە، بەلام منالم نییە. كەمێك چایی بخۆرەوە. كەسێكی ڕوسی بەبێ چایی هەرگیز ناتوانێت بژێت.

ماركس: تۆش ڕوسییەكی تەواوی و لە كەتواردا خانەدانی. لەوانەیە كارایی دانان لەسەر هۆشی پرۆلیتاریا بۆ كەسێكی وەك تۆ ئاسان نەبێت.

باكونین: ئەی ماركس، بەخۆت چیت؟ مەگەر تۆ كوڕی پارێزەرێكی بۆرژوای خۆشگوزەران نیت؟ ئەی ژنەكەت كیژی بارون ڤێستفالین و خوشكی شالیاری ناوخۆی پروس نییە؟ هەرگیز ناتوانرێت تۆ لە خێزانێكی ئاسایی هەژمار بكرێت.

ماركس: سۆشیالیزم بێجگە لە كارگەران پێویستی بە ڕۆشنبیرانیش هەیە. لەو نێوەدا لە شەوانی سارد و بێ خەوی دوورخراوگەدا، برسییەتی و جەوور و ستەمی زۆرم چەشتووە.

باكونین: شەوانی زیندان درێژتر و ساردترن، من وەها لەتەك برسییەتی ڕاهاتووم كە هەنووكەش زۆر بەكەمی هەستی پێدەكەم.

ماركس: لەو كاتەوەی كە لە «لەندەن»م لە خانووگەلی وێرانە و هەرزان و قەبزدا ژیان دەكەم. من زۆر جار ناچار بووم، كە پارە قەرز بكەم و خواردن بە قەرز بهێنم و دواتر بۆ بژاردنی لیستی قەرزەكانم، جلوبەرگم بە بارمتە دابنێنم. منالەكانم فێربوون لە پشت دەرگەوە بە داواكارانی

Click Here & Upgrade
Expanded Features
Unlimited Pages
PDF Complete Documents

قەرزەكان بلێن، كە من لە ماڵ نیم. هەموومان، ژنەكەم، من، خزمەتكارە پیرەكەمان، هێشتاكە لە دوو ژووردا دەژین و پارچە كەلوپەلێكی چاك و خاوێنی تێدا بەدی ناكرێت. من لەسەر هەمان مێز كار دەكەم، كە ژنەكەم لەسەری چنین و درومان دەكات و مناڵەكان بە یاریكردنەوە خەریك دەبن. زۆربەی كاتەكان بێ خواردن یا بێ ڕۆشناییین، لەبەر ئەوەی كە بۆ كڕینیان پارەمان نییە. سەرەڕای ئەوەش ژنەكەم و مناڵەكانیشم نەخۆشن و ناتوانم بیان بەمە لای پزیشك، لەبەر ئەوەی نە توانای دانی پارەی پزیشك و نە توانای كڕینی دەرمانێك كە بۆیان دەنووسێت، هەیە.

باكونین: ماركسی خۆشەویست، دۆستانێكی میهرەبانی وەك هاوكارت ئەنجلس بۆچی یارمەتیت نادەن؟

ماركس: ئەنجلس لە ڕادەبەر سەخاوەتمەندە، بەڵام هەموو كات لە توانایدا نییە یارمەتی من بدات. بڕوابكە، كە هەر جۆرە بەدبەختییەك بەسەرم هاتبێت و گەورەترین نیگبەتیش كە هەشت ساڵ لەمەوبەر بە مردنی كوڕەكەم ئێدوارد «Edouard» كە شەش ساڵان بوو، ڕووی لە من نا، هەر ئاگای لێم بوو. فرانس بیكن «Francis Bacon» پێیوایە كە كەسانی هەڵكەوتە هێندە لەتەك جیهان و سروشتدا پەیوەنییان هەیە و سەرنج دەدەنە شتگەلی تر، كە هەر لەدەستدانێك بە ئاسانی وەردەگرن. من لەم دەستە كەسە نیم و مەرگی كوڕەكەم، وەها ئازاری دام، كە ئێستاش وەك یەكەم ڕۆژی مردنەكەی خەمبارم.

باكونین: ئەگەر پێویستت بە پارە هەیە ئەلێكساندەر هەرزن «Alexandre Herzen» پارەی زۆری هەیە و من هەمیشە یەكەمجار بۆ لای وی دەچم و هۆیەك نابینم لەوەی كە كۆمەك بە تۆش نەكات.

ماركس: «هەرزن» ریفۆرمیستێكی بۆرژوا و زۆر ڕواڵەتییە و ئامادە نیم كاتی خۆم لەتەك وەها كەسانێك بەسەر بەرم.

باكونین: بەڵام ئەگەر «هەرزن» نەبووایە، من نەمدەتوانی یەك دوو ساڵ لەمەوبەر (مانفیستی كۆمونیست) وەرگێڕمە سەر زمانی ڕوسی.

ماركس: لەتەك ئەوەی كە وەرگێڕانەكە دواكەوت، بەڵام بۆ ئەوە سوپاسگوزارم. لەوانەیە وەك كاری دواترت وەرگێڕانی پەرتووكی (هەژاری فەلسەفە) دەست پێ بكەی.

باكونین: نەخێر ماركسی خۆشەویست. ئەو بە یەكێك لە كارە باشەكانی تۆ دادەنێم و بەشێوەیەكی گشتی لەبارەی پییەر جوزیف پرۆدۆن لەرادەبەدەر بێویژدانی و ناڕوایی بەرامبەر كراوە.

ماركس: ئەم بابەتە بە ئەنقەستە و كەمتر لەمەش نابێت چاوەڕوانیت هەبێت، چونكە وەڵامێكە بۆ پەرتووكەكەی وی «فەلسەفەی هەژاری».

باكونین: شێوەی مشتومڕ لەتەك سۆشیالیستێكدا بەو جۆرە نییە.

ماركس: پرۆدۆن سۆشیالیست نییە. وەی نەزانێكی خۆفێركردووی چینەكانی خوارەوەیە، كە تازە بەم سەردەمە گەیشتووە و خەریكی شتێكە كە نایزانێت. بانگەوازە گەمژانەكانی وی لەمەڕ زانست بەڕاستی بەرگە ناگیرێن تەحەمول ناكرێن.

باكونین: من دان بەوەدا دەنێم كە «پرۆدۆن» زۆری لە توانادا نییە، بەڵام سەدان جار لە سۆشیالیستە بۆرجوازییەكان، شۆڕشگێڕترە. وەی ئەوەندە لێهاتووە، كە بێ ئایینی خۆی رادەگەیێنێت. سەرەڕای ئەوەی كە وەی لایەنگری ئازادی لە هەر جۆرە دەسەلاتێكە و دەیەوێت سۆشیالیزم لە هەر جۆرە كۆتێكی دەوڵەتی بەری بێت (پرۆدۆن) ئەناركیستە و دان بەوەدا دەنێت.

ماركس: بە واتایەكی تر ئامانجەكانی وی وەك ئەوانەی تۆن.

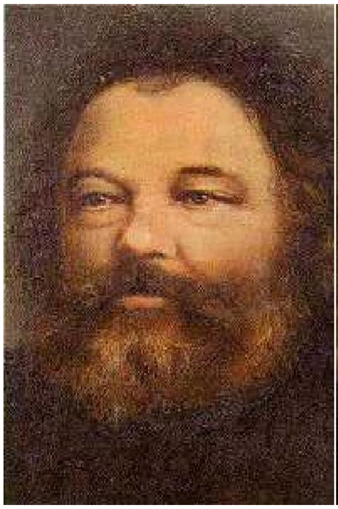 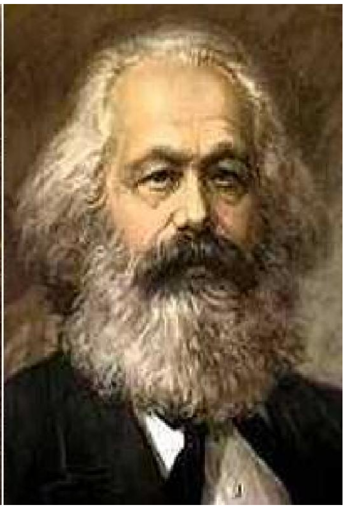

باكونين: كارایی وی لە مندا هەرگیز قولّ نەبووەتەوە. لە توندوتیژی كار خۆشی نایێت و وێرانكردن بە جۆرێك چێكرنەوە وێنا ناكات. من شۆڕشگێڕێكی چالاكم، بەلام «پرۆدۆن» وەك تۆ سۆشیالیستێكی تیئۆریكار.

مارکس. مەبەستت لە سۆشیالیستێكی تیئۆریكار چییە، تێناگەم، بەلام بەبێ دوودلّی دەلێم كە بە ئەندازەی تۆ شۆڕشگێڕێكی چالاكم.

باكونين: ماركسی خۆشەویست مەبەستم بێڕێزیكردن نەبوو، هەروەها ئەوەم لە یادە كە هۆی هانابردنت بۆ دەمانچە لە دانشگەی « بۆن» دەركرای و بەم پێیە بۆ شۆڕش سەربازێكی باش دەبیت. بەمەرجێك كە بتوانم لە پەرتووكخانەكەی مۆزەخانەی بریتانیا ڕاتكێشمە نێو سەنگەرەكان. ئەوەی كە نێوی تۆم وەك سۆشیالیستێكی تیئۆری دارێژ برد، مەبەستم ئەوە بوو كە تۆش وەك (پرۆدۆن) تیئۆری داڕێژی و من هەرگیز وەك تۆ یا ئەو ناتوانم نامەی فیلۆسۆفیانەی درێژ و پەرتووكی قەبە بنووسم. توانایی من لە ئاست نامیلكەیەكدایە.

مارکس. تۆ پیاوێكی خوێندەواری و نابێت وەك (پرۆدۆن) ساویلكانە بنووسی.

باكونين: ئەوە ڕاستە كە «پرۆدۆن» گوندییە و خۆفێرگەرە و من كوڕی مولكدارێك، بەلام پێموایە ئەوەی مەبەستی تۆیە ئەوەیە كە من لە دانشگەی بەرلین فیلۆسۆفی «هێگل»م خوێندووه.

مـــاركس: باشـــترین خوێنـــدنت كـــردووه و مـــن لـــه سۆشیالیستیكی ڕۆشنبیری وەك تۆ لەوە زیاترچاوەڕوانیم هەیە، كە لە سەنگەرەكاندا تفەنگ بدات بە كۆلّیدا یا تالاری ئۆپێرای (درێسدن) بسووتێنێت.

باكونين: ماركس، شەرمەزارم دەكەیت. من بەخۆم تالاری ئۆپێرام نەسووتاند و لە ڕاستیدا من لە درێسدن مەبەستی ئاژاوەنانەوەم نەبوو. ڕاستی شتەكەت دەبێت لە یاد بێت، كە ئەنجومەنی زاكسن «Sachsen» دەنگی بە پێكهێنانی میرییەكی فیدرالّی لە ئالّمانیادا و لەبەر ئەوەی كە پاشای «زاكسن» دژی هەر جۆرە یەكێتییەك بوو، ئەنجومەنەكەی هەلّوەشاندەوە. خەلّكی كە سوكایەتییان بەرامبەر كرابوو لە مانگی ئایاری هەمان سالّدا لە شەقامەكانی (درێسدن) دا سەنگەریان گرت و رابەرانی ئەنجومەن كە بۆ رژوایانی ئازادایخواز بوون، چوونە نێو تەلاری شارەوانی و میریی كاتییان راگەیاند.

ماركس: لەو بڕوایەدام، كە بۆ كەسێكی وەك تۆ كە دژی هەر جۆرە میرییەكە، ڕووداوێكی دلخۆشكەر بووبێت.

باكونين: ئیتر خەلّك چەكداربوون و دژی پاشا ڕاپەڕین، لەبەر ئەوەی كە منیش لە درێسدن بووم، خۆم نایە پێناو شۆڕش، هەرچۆن بوو شارەزایی سەربازیم هەبوو و ئازادیخوازانی زاكسن هیچ جۆرە زانیارییەكیان لەمەڕ چەكداری نەبوو، من لەتەك چەند ئەفسەرێكی پۆلۆنی ستادی فەرماندەیی هێزەكانی شۆڕشمان ڕێكدەخست.

ماركس: سەربازانێكی بەختەوەر بوون، هەرچەندە بۆ تۆ سەرەنجامێكی خۆشی نەبووه.

باكونين: ڕاست دەكەیت، چەند ڕۆژ درێژەی نەكێشا و پاشا هێزی یارمەتیدەری لە پروسەكان وەرگرت و ئێمە بە چۆلّكردنی درێسدن ناچار بووین، بەو جۆرەی كە وتت

Click Here & Upgrade
Expanded Features
Unlimited Pages
PDF Complete

هەندێك لە دۆستانی ئێمە، تالاری «ئۆپێرا» یان ئاگر تێبەردا، بەڵام من پێموابوو تەلاری شارەوانی کە بەخۆمان تێیدا بووین، بتەقێنینەوە، بەڵام پۆلۆنییەکان لەو ناوە نەمان و (مونر) یش کە لە دوایین ئازادیخوازانی «زاکسن» بوو بریاری گواستنەوەی میری بۆ کێمنیتس «Chemnitz» دابوو و من لەبەر ئەوەی کە نەمتوانی بەجێی بهێڵم، وەك بەرخێك بۆ سەربڕین درام بە زەویدا. لە « کێمنیتس» سەرۆکی شارەوانییەکەی ئێمەیان لە نێو جێگەدا دەستگیر کرد.

مارکس. بەو جۆرە رەوانەی زیندان کرایت، لەپێناو یەکێتی ئاڵمان و لەبەر ئەوەی کە بە زۆر دەتویست میرییەکی ئازادی بورژوازی پێك بهێنیت. بەراستی گاڵتەجارییە.

باکونین. بۆی هەبوو کە من تەنانەت لەبەر ئەو پرسە لە سێدارە بدەن، بەڵام هەنووکە ژیرتر و لە تووە زۆر شت فێربووم. من ساڵی 1848 دژی تۆ بووم، بەڵام هەنووکە دەبینم کە راستت دەکرد. بەداخەوە مەشخەڵی شۆڕشەکانی ئۆروپا منیان فرەتر بەرەو خاڵە نیگەتیڤەکانی شۆڕش راکێشکرد تاوەکو خاڵەپۆزەتیڤەکانی.

مارکس. خۆشحاڵم کە ئەم ساڵانە پەیبردن و هزرانێکی سوودبەخش بوون بۆت.

باکونین. لەتەك ئەوەشدا هێشتاکە، لە شتێکدا من راستم دەکرد. من وەك سلاڤییەك خوازیاری ئازادی و رزگاربوونی نەژادی سلاڤی لەژێر چەپۆکی ئاڵمان بووم و لەو رێگە شۆڕشگێڕانەوە کە بە روخانی رژێمە هەنووکەییەکانی روسیە، نەمسا، پروس و تورکیە و سەرلەنوێ رێکخستنەوەی خەڵك لە ژینگەیەکی تەواو ئازاد کۆتایی دەهات، دەگەڕام.

مارکس. کەواتە هێشتاکە بیر لە یەکێتی سلاڤەکان دەکەیتەوە و هێشتاکە هەمان روسە نیشتمانپەروەرەکەی(پاریس)ی.

باکونین. مەبەستت لە روسێکی نیشتمانپەروەر چییە؟ ئایا هێشتاکە پێتوایە کە من سیخوری دەوڵەتی «روسیە»م؟

مارکس. من هەرگیز وەها بیرکردنەوەیەکم نەبووە و یەکێك لە بەڵگەکانم ئەم سەردانییەی ئەورۆکەیە، تا پاشکرایی هەر جۆرە گومانێك لەبارەی ئەو بۆچوونە خراپە، بسڕمەوە.

باکونین. بەڵام ئەم بەسەرهاتە بۆ یەکەم جار لە رۆژنامەی راینی نوێ«Neue Rheinische Zeitung»دا کە تۆ سەرنووسەری بوویت، بڵاوکرایەوە.

مارکس. من پێشتر ئەم بابەتەم روونکردۆتەوە. بەسەرهاتەکە لەوێوە دەستی پێکرد، کە هەواڵنێرەکەمان لە پاریس پێی راگەیاندین، کە جۆرج ساند «George Sand»وتوویەتی تۆ سیخوری روسیت. دواتر ئێمە بە درۆخستنەوەی هەواڵەکەمان لەلایەن «جۆرج ساند» و خودی تۆوە بە دوورودرێژی بڵاوکردەوە، ئێمە بێجگە لەمە کارێکی ترمان لەدەست نەدەهات. خودی منیش چەندین جار ئەفسوسی خۆمم لەو بارەوە دەربڕیوە.

باکونین. سەرەڕای ئەوەی کە دەزانیت، لە زیندانی «نەمسا»وە بۆ زیندانی تاکەکەسی لە روسیە و دواتر بۆ (سیبیریا) دوورخرامەوە، لەتەك ئەوەشدا تا هەنووکەش نەتتوانیوە ئەم پاگەندەیە لەنێوبەری. تۆ هەرگیز زیندانی نەکراوی و واتای زیندەبەچاڵکردن نازانیت، ئەوەی کە هەر ساتێك لە شەو و رۆژ ناچاری بەخۆت بڵێیت من کۆیلەم و لەنێو چووم، ئەوەی کە لێوانلێو بیت لە ئازایەتی و فیداکاری بۆ ئازادی، بەڵام گشت ئەڤین و هۆگری خۆت لە چواردیوارییەکدا بەند ببینی، ئەمانە هەموو بەرادەیەکی زۆر هەراسانکردن چ بگات بەوەی کە پاش ئازادبوون لەتەك ئەوە رووبەڕوو بیت، کە مۆری سیخوریکردن بۆ دژەخونێك کە تۆی زیندانی کردووە، لە نێوچەوانت درابێت.

Click Here & Upgrade
Expanded Features
Unlimited Pages
PDF Complete

مارکس: بەڵام چیتر هیچ کەس باوەڕ بەو بەسەرهاتە ناکات.

باکونین: بەداخەوە، لە لەندەن دووبارە ئەو پاگەندەیە بڵاو بووەتەوە و لە یەکێك لە ڕۆژنامەکانی دەنیس ئورکەهارت «Denis Urquhart» کە یەکێکە لە هاوەڵە ئینگلیزەکانی تۆ، چاپ کراوە.

مارکس: (ئورکەهارت) مرۆڤێکی سەیرە، هەر شتێك کە سەرچاوەیەکی تورکی هەبێت، خۆشی دەوێت و ڕکی لە هەر شتێکە کە روسی بێت. بەگشتی سەری لێ شێواوە.

باکونین: بەڵام تۆ بۆ ڕۆژنامەکەی وی وتار دەنووسیت و لە بەرنامەکانی ویدا بەشداری دەکەیت.

مارکس: ئەو مرۆڤێکی سەیروسەمەرە و لەبەردڵانە، لەبەر ئەوەی لەبارەی پالمێرستۆن «Palmerston» لەتەك من هاوڕا بوو یا وای دەردەبڕێت، بۆیە بوار بۆ بڵاوبوونەوەی نووسینەکانم دەرەخسێنێت، لە ڕاستیدا جۆرێك لە پاگەندەیە و وەك ڕۆژنامەی نیویۆرك تریبون «New York Tribune» زۆر کەم پارەش دەدات، هەرچۆن بووە، ڕێم بدە دڵنیات بکەم، تازەبوونەوەی پاگەندەی گەمژانەی سیخوڕی تۆ بۆ ڕوسیە، منی لە خۆت فرەتر هەراسان کردووە. هیوادارم مۆڵەتم بدەیتێ جارێکی تر لەبەر دەستبوونم لە بڵاوکردنەوەی ئەم پاگەندەیەدا، داوای لێبوردن بکەم، هەرگیز لە ئەفسوس خواردن بۆ ئەم پرسە خۆم نابوێرم.

باکونین: مارکس، داوای لێبوردنی تۆ پەسەند دەکەم.

مارکس: بەڵام دەبێت هاوەڵانە لەتەك تۆدا لەسەر پرسێك بدوێم، ئەویش یەکگرتنی سلاڤەکانە کە لە بەرژەوەندی سۆشیالیزمدا نابینم و تەنیا دەبێتە ئامرازێك بۆ بەرەوپێشچوون و فراوانبوونی دەسەڵاتی ڕوس لە ئەورووپا.

باکونین: یەکێتی سلاڤەکان لە جۆرە دیموکراتییەکەی بەشێکە لە بزاڤی ئازادیبەخشی ئۆروپا.

مارکس: قسەی پوچ، قسەی پوچ.

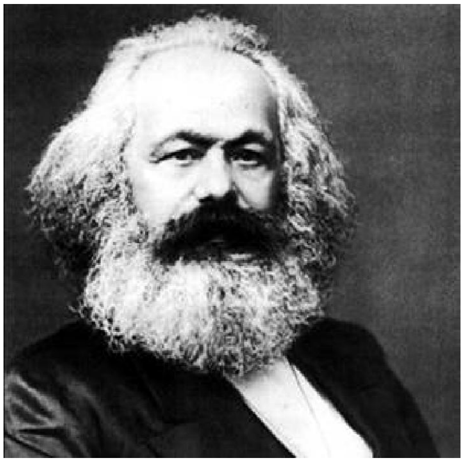

باکونین: مارکسی خۆشەویست بیسەلمێنە کە قسەی پوچە. چ بەڵگەیەکت هەیە؟

مارکس: کاتی گونجاو بۆ یەکگرتنی سلاڤەکان سەدەکانی هەشت و نۆ بوون، کە سلاڤەکانی باشووری ئۆروپا، سەراپای پۆلۆنیا و نەمسایان داگیر کردبوو و بەرادەیەکیش هەرەشەیان لە تورکیەی ئەو کاتە دەکرد، ئەگەر ئەوان لەو سەردەمەدا، کاتێك کە دوژمنانی ئەوان واتە ئاڵمانەکان و پۆلۆنییەکان یەکتریان پارچە پارچە دەکرد، نەیانتوانییێت بەرگری لە خۆیان بکەن و ڕزگاریان ببێت، چۆن دەتوانرێت چاوەڕوانیت هەبێت کە پاش هەزار ساڵ کۆیلەتی و لەدەستدانی نەتەوایەتی، ئەم کارە جێبەجێ بکرێت؟ نزیکەی هەموو ولاتە ئۆروپییەکان لەم کەمایەتییە سەیروسەمەرانە و پاشماوانەی رابوردوویان تێدایە، کە لەلایەن نەتەوە فەرمانڕەواکانەوە دواخراون، لەوانەیە لەبیرت بێت کە هێگڵ ئەوانە بە تلپە ڕەچەڵەك نێو دەبات.

باکونین: کەواتە تۆ ئەم خەڵکانە پەست و ناپەسەند دادەنێیت و مافی ژیانیان پێ ڕەوا نابینیت.

مارکس: من لە زمانی مافەکان تێناگەم. بوونی وەها خەڵکانێك بۆ خۆی نارەزایەتییە بەرامبەر مێژوو و لەبەر ئەوەیە کە ئەوان هەمیشە دواکەوتوون. بەڵگەش بۆ ئەمە سەرنجی پشتیوانی گالەکانی سکۆتلاند لە «Stuarts» لە 1640- 1745 ؛ بریتۆن «Bretons» هکان

Click Here & Upgrade
Expanded Features
Unlimited Pages
PDF Complete Documents

لایەنگرانی باربۆن«Bourbon» هکان 1792-1800؛ باسکەکان «Basques» لە ئەسپانیا یا نەمسا «Austria» لە 1848دا. ئەو کاتە چ کەسانێك شۆڕشیان کرد؟ ئاڵمانەکان و پۆلۆنییەکان، وە کامە خەڵك چەکی پێویستیان بۆ تێکشکانی شۆڕش خستە بەردەست کۆنەپەرستانی نەمسا؟ سلاڤەکان، سلاڤەکان لەتەك ئیتالییەکان جەنگین و بەنێوی پاشا هابسبورگ «Habsbourg»ەوە «ڤییەنا»یان داگیر کرد. هێزە سالاڤەکان، «هابسبورگ»یان لەسەر تەختی دەسەڵات داناوە.

باکونین:. سروشتییە کە لە سوپای ئیمپراتۆردا، سلاڤەکانیش بەشدارن، بەڵام دەبێت بزانی کە بزووتنەوەی پان-سلاڤەکان دیموکراتیك بوو و پەیگیرانە لەسەر ئەوە سوورە کە لەتەك «هابسبورگ»کان، رومانۆڤ «Romanovs»کان و هۆەینزۆلێرن (Hohenzollern) کان وەك یەك دژایەتی بکات.

مارکس:. بەڵێ من ڕاگەیاندنەکانی ئەنگۆم خوێندوونەتەوە و دەزانم دەتانەوێت چی بکەن.

باکونین:. بەم پێیە دەزانیت کە چیم وتووە، لەنێوبردنی گشت سنوورە دەستکردەکان لە ئۆرووپا و پێکهێنانی سنوورگەلیك کە لەسەر بناخەی خواستەکان و فەرمانڕەوایی خودی خەڵکن.

مارکس:. لە ڕواڵەتدا زۆر باش دیارە، بەڵام گرفتە کەتوارییەکانی جێبەجێکردنی وەها بەرنامەیەك لەبەرچاو ناگری، کە پلەبەندی جیاوازی پێشکەوتن و شارستانییەتی خەڵکی وڵاتە جیاوازەکانی ئۆرووپایە.

باکونین:. من هەمیشە گرفتەکان لەبەرچاو دەگرم و بۆ لەناوبردنیشیان پێشنیارم کردووە، کە فیدراسیۆنێك لەم وڵاتانە پێك بێت، سلاڤییەك لەتەك ئاڵمانییەك یا پۆلۆنییەك دوژمنی باوك کوشتەی یەك نین و ئێمە لەسەر بنەمای برایەتی، یەکسانی و ئازادی، دەستی یەکێتییان بۆ درێژ دەکەین.

مارکس:. بەڵام ئەمانە هەموو قسەن و ڕاستی شتێکی ترە، ڕاستییەکەی ئەوەیە کە بێجگە نەژادی خۆت و پۆلۆنییەکان و لەوانەشە سلاڤییەکانی تورکیە، سلاڤییەکانی تر بە هیچ شێوەیەك داهاتوویەکیان نییە، لەبەر ئەوەی مەرجی مێژوویی، جوگرافیایی، ئابوری، رامیاری و پیشەسازی پێویست بۆ سەربەخۆییان نییە و هەروەها شارستانییان نییە.

باکونین:. وە ئاڵمانەکان هەیانە. ئایا پێتوایە شارستانی گەورەی ئەوان ڕێگە بە ئاڵمانەکان دەدات، کە ئۆرووپا بخەنە ژێر چەپۆکی خۆیان و هەموو تاوانێك ئەنجام بدەن؟